

IV. LIMITATIO CAUSARUM

Sacra Maiestas Regia cum in his praesentibus generalibus Regni Comitiis cracoviensibus una cum consiliariis Regni lateri S.R. Maiestatis sub as sidentibus, matura ac diligente deliberatione de eo consultare dignata est, quonam videlicet modo et ordine causae omnes iudicariae a quibuscumque indiciis seu officiis per motiones, appellationes et quibuscumque aliis etiam causis primum tempore felicis regiminis Serenissimi olim Principis et Domini Sigismundi, eius Maiestatis parentis desideratissimi, ad tribunal Suae Maiestatis et ad conventus generales a multis iam retroactis annis ac demum nunc iam, eius etiam Maiestate feliciter regnante, ad praesentiam et ad tribunal Maiestatis Suae et ad praeteritos praesentesque conventus Regni generales devolutae, quae propter iam multitudinem aliis Reipublicae magnis arduisque negotiis urgentibus ac hinc et inde Maiestatis Suae Regni imminutibus et per eius Maiestatem iudicari et terminari recepto et usitato more et ordine minime poterant. Iam tandem quocumque alio quamvis novo sed nihilominus omnibus statibus Regni probabili modo et ordine eo celerius deciderentur et determinentur. Eum modum et ordinem earundem iudicialium causarum anni iudicandarum de consilio senatorum Regni et nunciorum terrestrium consensu autoritate eiusdem conventus Maiestas Sacra Regia constituit et ordinavit, quod videlicet quasdam, etiam ad terminos particulares terrestres, quasdam ad terminos generales colloquiales illarum terrarum respective, ex quibus tam ad conventus generales praeteritos et modernum ac ad praesentiam et tribunal Maiestatis Sacrae Regiae et curiam devolutae erant, remittere, quasdam etiam hic per S.M. iudicandas et terminandas reservare dignata est, ita prout ipsa huius conventus earundem causarum iudicandarum ordinatio et constitutio latius in se continet et obloquitur. Igitur eidem ordinationi et constitutioni praefatae, inhaerendo S.R.M.: imprimis omnes et singulas motiones et causas ex citationibus litteralibus Regalibus, pro quibuscumque rebus civiliter intentatas, hicque ad modernam conventionem generalem Regni vel ad Maiestatis suae iudicium ex quibuscumque terris et districtibus evocatas, devolutas, iamque coram sua S.R.M. in quocumque iuris grado consistentes et pendentes, ad eosdem terrarum districtus in quibus citationes positae et executae sunt, nec non etiam causas omnes ex citationibus curialibus verbalibus et ex terminis tactis pro quibuscumque etiam rebus civiliter intentatas, pendentes et indeterminatas ibidem ad districtus terrarum proprios et ad primos et proximos terminos terrestres in singulis terris et districtibus proxime celebrandos, remittere et prorogare dignata est prout praesentibus remittit et prorogat ad ulterius procedendum iuxta iuris formam, praefigendo illis terminum et terminos talem et tales, qualem et quales hic coram Sacra Regia Maiestate ex ipsarum citationibus habere debuerunt iuxta latiore earum processus continentiam in iudiciis terrarum et districtuum respectivis. Ita tamen, quod pars partem in his causis ex citationibus curialibus et terminis tactis pendentibus ad eosdem terminos terrestres primos in terris et districtibus propriis aditare debet. Et habent, habebuntque partes terminum et terminos ad proseguendum et continuandum easdem actiones suas ex dictis citationibus suis in primis et proximis terminis terrestribus in terris et districtibus illis, in quibus citationes positae et executae sunt, talem et tales, qualem et quales in hac praesenti generali Regni Conventione vel coram Maiestate Sua Regia habuerunt, vel habere debuerunt [...]^a

Causas vero omnes et singulas iudiciales ad hanc Conventionem generalem Regni de omnibus terris et palatinatibus Regni a iudiciis terrestribus et castrensibus per motiones, appellationes ab' eorum sententiis provenientes, remissiones ex citationibus ad proseguendas motiones et appellationes, quae scilicet adhuc in colloquiis generalibus non sunt practicae, necnon etiam omnes et singulas officii, a quibus videlicet castrensiarum, commissariarum et succamerariorum officiis per appellationem ad Maiestatem Regiam vel Suae Maiestatis Regiae iudicium devolutas et post curiam tendentes, pendentes et indecisas, tum etiam omnes et singulas causas criminales ex citationibus criminalibus ad tribunal Maiestatis Suae devolutas ad prima et proxima colloquia generalia in singulis terris et palatinatibus proxime iuxta assignationem ordinationis praefatae celebranda, Sua Maiestas limitare dignata est, prout praesentibus limitat et prorogat

^a W akcie tym J. Szujski dokonał paru skrótów i opuszczeń, zaznaczonych wielokropkiem.

iuxta tamen praescriptum ordinationis praefatae. Excepta criminali causa pro invasione domestica nobilis Ioannis Wągrowski, quam Maiestas Sua ad petitionem nuntiorum terrestrium, sibi ipsi iudicandam reservavit. Et habent ac habebunt [...] etc.

Si vero aliquibus de causis in statuto Regni descriptis, praefata generalia colloquia temporibus certis in ordinatione conventionis modernae descriptis proxime indicata non fuerint, extunc partes in suis praefatis omnibus et singulis causis habent ac habebunt terminum in aliis colloquiis generalibus

vel in conventionem Regni generali, ubicumque in Regno proxime celebranda [...] talem, qualem in hac moderna conventionem vel coram Maiestatis Regiae praesentia habuerunt [...].

Causas autem omnes et singulas in iudiciis colloquialibus iam practicas et a colloquiis ad conventionem generalem modernam devolutas, pendentes et indecisas et etiam coram assessoribus in praeteritis conventionibus generalibus Regni [...] practicas et decretas, ab eisdemque assessoribus ad Maiestatem Regiam per apellationem devolutas, vel etiam per eosdem assessores ad Maiestatem Regiam propter prolixitatem remissas et etiam eas, quae in deliberatione Maiestatis Suae pendent Sua Maiestas sibi his iudicandas relinquere dignata est, quas cum consiliariis in hac praesenti Generali Regni Conventions iudicatura est, non obstante hac ipsa limitatione [...].

Palatinatus Brestensem et Iunivladislaviensem ac terram Dobrzynensem, nec non palatinatum Mazoviae, etiam iuxta praescriptum ordinationis praefatae iuxta postulationem nuntiorum earundem terrarum in praefata ordinatione expressum conservando.

V. LITTERAE CONTRIBUTIONIS DUODECEM GROSSORUM

Sigismundus Augustus Dei gratia rex Poloniae^a, Magnus Dux Lituaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae^a etc. dominus et heres^a. Universis et singulis ecclesiasticis et saecularibus Regni Nostri senatoribus et consiliariis, ceterisque subditis Nostris quibuscunque tam terrestribus quam civitatum et oppidorum honoribus insignitis, ad quorum notitiam hae Nostrae pervenerint litterae, et praesertim in palatinatu^b et districtibus eius^c consistentibus, sincere et fidelibus gratiam Nostram Regiam. Reverendissimi, reverendi, magnifici, generosi, nobiles, famati, providi, sincere Nobis et fideles dilecti! Multis iisdemque arduis rationibus, ad Nostram Rempublicam

et Regnum Nostrum pertinentibus adducti, communicato prius cum senatoribus et consiliariis tam spiritualibus quam saecularibus Regni Nostri consilio, conventionem generalem Cracoviae ediximus. In qua non postrema esset de Regni et dominiorum Nostrorum defensione, ac de constituendis in finibus praesidiis deliberatio, visum est senatoribus Regni Nostri tam spiritualibus quam saecularibus eam in praesentem annum rationem tuendi fines constituere, qua miles mercenarius conscribi et in finibus Regni asservari hoc anno posset. In quam sententiam cum palatinatum et terrarum nuntii consentirent, Nos unanimi^d senatorum status utriusque cum consensu nuntiorum Reipublicae et praesenti tam arduae necessitati accomodum secuti, contributionem pecuniae, qua miles mercenarius in finibus ali possit, eo modo exigendam decernimus.

Imprimis ex singulis mansis seu laneis agrorum, quos singuli cmetones seu incolae villarum tam Nostrarum quam omnium spiritualium et saecularium subditorum Nostrorum colunt et possident, duodecem grossos communis et usualis monetae secundum antiquas quietantias, ad duas temporis ratas infrascriptas, hoc est sex grossos pro dominica Pentecostes [21 V 1553], et alios sex grossos pro festo sancti Bartholomei apostoli [24 VIII 1553] sub poena dupli contribuent, per capitaneos locorum, a quolibet ipsam contributionem, pro ratis supra expressis solvere negligentes irremissibiliter exigent et Reipublicae usui applicent. Ea tamen contributio seu solutio a Nobis ac primis consiliariis Nostris et ordinibus Regni Nostri spiritualibus et saecularibus fieri et incipi debet, incipiendo videlicet solutionem primae ratae a dominica seu festo Pentecosten et finiendo usque ad dominicam post octavas Corporis Christi [11 VI 1553]

^a *Zamiast tych tytułów w MK, t. 83 tylko: etc.* ^b *Pozostawiono puste miejsce.* ^c *Pozostawiono okienko*

^d *unanimem MK, t. 83.*